

A sle ja Alida ekslesid Bjørgvini tänavatel, õlal kandis Asle kahte kompsu, milles oli kogu nende vähene vara, ja käe otsas oli tal viiulikast viiuliga, mille ta oli isa Sigvaldilt pärinud, ja Alida kandis kahte toiduvõrku, ja nüüdseks olid nad juba tunde mööda Bjørgvini tänavaid käinud ja püüdnud peavarju leida, aga tundus võimatu kusagilt midagi saada, ei, ütlesid nad, meil ei ole kahjuks midagi välja üürida, ei, ütlesid nad, kõik, mis meil üürile anda oli, on juba ära antud, nii nad ütlesid, ja nii pidid Asle ja Alida tänavatel edasi ekslema ja ustele koputama ja küsima, kas nad saaksid seal majas tuba üürida, aga mitte üheski majas polnud tuba saadaval, nii et mida peaksid nad edasi tegema, kust leiaksid nad nüüd hilissügisel kaitset külma ja pimeduse eest, kusagilt pidid nad ju midagi leidma, ja hea seegi, et vihma ei sadanud, aga varsti võis ka sadama hakata, ja nad ei saanud niimoodi kõndima jääda, ja miks ei tahtnud keegi neid enda juurde võtta, kas asi võis olla selles, et oli näha, et Alida toob varsti lapse ilmale, see võis ju iga päev juhtuda, niimoodi nägi ta välja, või oli asi selles, et nad polnud laulatatud ja seetõttu polnud nad inimeste silmis ka õige abielurahvas, polnud nagu peab, aga kas seda oli siis nende olekust näha, ei, nii ei saanud olla, või oli see siiski võimalik, sest midagi pidi olema, et keegi neid enda juurde ei tahtnud, ja et õpetaja käsi neid

veel polnud õnnistanud, see polnud ju sellepärast, nagu poleks Asle ja Alida abielluda tahtnud, kuidas oleks neil selleks aega ja võimalust olnud, vanust oli neil natuke peale seitsmeteistkümne, nii et muidugi polnud neil millegi eest pulmi pidada, aga kohe kui neil seda oleks, abielluksid nad nagu kord ja kohus, ja neil oleks kirikuõpetaja ja isamees ja pulmapidu ja pillimees ja kõik muu, mis sinna juurde käib, aga sinnamaani läheb aega, praegu olid asjad nii, nagu need olid, ja tegelikult olid asjad ju hästi, nii nagu need olid, ainult et miks ei tahtnud keegi neile peavarju anda, mis neil viga oli, ehk aitaks see, kui nad teaksid, et nad on laulatatud mees ja naine, sest kui nemad ise nii mõtleksid, oleks kindlasti ka teistel raskem aru saada, et nad patustena mööda ilma käivad, ja nüüd olid nad paljudele ustele koputanud ja peavarju küsinud, ja mitte keegi polnud tahtnud neid sisse lasta, nad ei saa niimoodi ringi kõndima jääda, kohe läheb pimedaks, on hilissügis, on pime, on külm, ja kohe võib ka sadama hakata

Ma olen nii väsinud, ütleb Alida

ja nad peatuvad ja Asle vaatab Alidale otsa ja ei tea, mida lohutuseks öelda, liiga tihti on nad teineteist lohutanud jutuga peatselt sündivast lapsest, kas see on tüdruk või poiss, sellest on nad rääkinud, Alida arvates on tüdrukutega lihtsam hakkama saada, ja Asle arvas vastupidi, et poistega on kergem, aga kas sünnib poiss või sünnib tüdruk, ühtviisi rõõmsad ja õnnelikud on nad lapse üle, kelle vanemateks nad üsna pea saavad, seda nad ütlesid ja lohutasid teineteist, mõeldes lapsele, kes neile peagi sünnib. Asle ja Alida käisid Bjørgvini tänavatel ringi. Ja seni polnud nad selle pärast nii väga südant valutanud, et keegi neile öömaja anda ei taha, küll lõpuks saab kõik

korda, varsti ikka leidub keegi, kel on nende jaoks väike tuba, kus nad saavad mõnda aega elada, sest Bjørgvinis oli ju nii palju maju, väikeseid maju ja suuri maju, mitte nii nagu Dylgjas, kus olid vaid mõned majapidamised ja väikesed rannamajad, Alida oli Nõlvaku Herdise tütar, nii nagu teda kutsuti, ja ta oli pärit väikesest talust Dylgjas, kus ta kasvas üles koos ema Herdise ja õde Olinega, pärast seda kui isa Aslak kodunt lahkus ja kunagi enam tagasi ei tulnud, siis kui Alida oli kolmene ja õde Oline viieaastane, ja ega isa ennast Alida enam hästi mäletanudki, üksnes tema häält, sest ta kuulis endiselt tema häält, neid suuri tundeid, mis tema hääles olid, seda selgust ja teravust ja avarust hääles, aga see oli ka kõik, mis isa Aslakist alles oli jäänud, sest ega ta ei mäletanud, kuidas isa välja nägi, ja midagi muud ta ka ei mäletanud, üksnes tema häält, kui ta laulis, see oli kõik, mis tal isa Aslakist alles oli. Ja Asle, tema oli üles kasvanud ühes Dylgja paadikuuris, mille katusealune oli elamiseks kohandatud, seal kasvas ta üles koos ema Silja ja isa Sigvaldiga, kuni too ühel päeval ootamatu sügistormi puhkedes merele jäi, ta püüdis saartest lääne pool kala ja paat vajus saarte taga, Suure Rahnu taga merre. Ja siis jäid ema Silja ja Asle paadikuuri kahekesi. Aga üsna varsti pärast seda, kui isa Sigvald merel kadunuks jäi, haigestus ema Silja, ta jäi üha kõhnemaks ja kõhnemaks, ta jäi nii kõhnaks, et tema nägu oleks nagu luuni läbi paistnud, tema suured sinised silmad läksid aina suuremaks ja suuremaks, kuni täitsid lõpuks peaaegu kogu näo, nii paistis Aslele, ja ema pikad pruunid juuksed olid hõredamad kui varem ja pulstis, ja siis, kui ta ühel hommikul enam üles ei tõusnud, leidis Asle ta surnuna voodist. Ema Silja lamas seal, suured lahtised sinised silmad

kõrvale pööratud, sinna, kus oleks pidanud lamama isa Sigvald. Tema pikad hõredad pruunid juuksed katsid suurema osa tema näost. Ema Silja lamas seal ja oli surnud. See juhtus umbes aasta tagasi, Asle oli kuueteistkümne ringis. Ja ainsad asjad, mis talle kuulusid, olid tema ise ja need mõned esemed paadikuuris ja siis veel isa Sigvaldist jäänud viiul. Asle oli üksi, täiesti üksi, kui poleks olnud Alidat. Tema ainus mõte, kui ta ema Siljat seal surnult ja nii lõpmata abitult lamamas nägi, oli Alida. Tema pikad mustad juuksed, tema mustad silmad. Kõik tema juures. Tal oli Alida. Nüüd oli Alida kõik, mis tal oli. See oli ainus, millele ta mõtles. Asle sirutas käe ema Silja valgele põsele ja silitas seda. Nüüd oli tal üksnes Alida. Seda mõtles ta. Ja tal oli viiul. Sest isa Sigvald ei olnud mitte üksnes kalur, ta oli ka tubli pillimees, ja ta mängis igas kihelkonna pulmas, nii oli see kõik need aastad olnud, ja kui suveõhtul juhtus tantsupidu olema, siis mängis sealgi isa Sigvald. Ta oli omal ajal ida poolt Dylgjasse tulnud, et ühe Leite taluniku pulmas mängida, ja nii kohtusid nad ema Siljaga, kes oli seal teenijatüdrukukuks ja kandis pulmas sööke ette, ja isa Sigvald mängis. Nii kohtusid isa Sigvald ja ema Silja. Ja ema Silja jäi lapseootele. Ja ta tõi ilmale Asle. Ja et end ja oma peret toita, asus isa Sigvald tööle ühe kaluri juurde saarel, kalur elas Suurel Rahnul, ja mingi osa teenistuse eest said nad Siljaga elada paadikuuris, mis Dylgjas kalurile kuulus. Nõnda oli pillimees Sigvaldist saanud ka kalur, kes elas Dylgjas paadikuuris. Nii see oli. Nii see läks, ja nüüd oli nii isa Sigvald kui ema Silja siit-ilmast lahkunud. Igaveseks lahkunud. Ja nüüd ekslesid Asle ja Alida Bjørgvini tänavatel ja kogu oma vähest vara kandis Asle kahes kompsus üle õla, ja tal oli ühes ka isa Sigvaldist maha

jäänud viiulikast ja viiul. Väljas oli pime ja külm. Ja nüüd olid Alida ja Asle paljudele ustele koputanud ja ühest majast teise järel peavarju küsinud ja saanud vastuseks vaid, et see pole võimalik, et neil pole midagi välja üürida, tuba, mis neil oli anda, on juba ära antud, ei, nad ei üüri midagi välja, selleks pole neil tarvidust, seda kuulsid nad vastuseks, ja Asle ja Alida liiguvad edasi, nad peatuvad, nad vaatavad ühe maja poole, vahest leidub seal tuba, aga kas nad tihkavad ka sellele uksele koputada, küllap kuulevad nad taas vastuseks ei-d, ikka ühtsama juttu, aga nad ei saa ka jääda niimoodi tänavatel ringi käima, nii et nad pidid südame rindu võtma ja koputama ja küsima, kas neile leiduks vaba tuba, muidugi nad pidid, aga kummalgi, ei Aslel ega Alidal polnud piisavalt julgust, et seda veel kord küsida ja veel ühte ei-d kuulda, see polnud lihtsalt võimalik, piisas sellest, mis oli, ja võib-olla tegid nad valesti, et kogu oma varanatukese ühes võtsid ja Bjørgvini purjetasid, aga mida nad siis muidu oleksid teinud, kas oleksid jäänud edasi elama ema Herdise majja, ehkki too ei soovinud, et nad seal elavad, sest kui neil oleks olnud seal mingit tulevikku, kui nad oleksid saanud paadikuuris edasi elada, siis oleksid nad sinna jäänud, aga ühel päeval nägi Asle, kuidas keegi, kes oli umbes sama vana kui tema, purjetas paadikuuri poole, langes purje ja randus paadikuuri lähedal, ja kinnitas seal otsad ja hakkas paadikuuri poole tulema, ja varsti kuuldus koputamist vastu luuki, ja kui Asle oli avanud ja noor mees oli üles tulnud ja hääle puhtaks kõhinud, ütles ta, et nüüd on tema paadikuuri omanik, nüüd, kus tema isa koos Asle isaga merele jäi, ja nüüd vajab ta ise paadikuuri ja nii ei saa Asle ja Alida ju muidugi enam seal elada, nii et nad peavad oma asjad kokku panema ja

endale elamiseks teise koha leidma, nii on lood, ütles ta ja läks siis ja istus voodiservale suure kõhuga Alida kõrvale, ja Alida tõusis siis ja läks Asle juurde, ja siis heitis noor mees voodile pikali ja sirutas end ja ta ütles, et ta on väsinud ja tahab nüüd natuke puhata, ütles ta ja Asle vaatas Alidale otsa ja niisiis läksid nad luugi juurde ning tõstsid selle üles. Ja nad läksid trepist alla ja astusid õuele ning jäid paadikuuri ette seisma. Suure kõhuga Alida, ja Asle

Nüüd pole meil kuskil elada, ütles Alida
ja Asle ei vastanud

Aga see on ju nüüd tema paadikuur, nii et midagi pole parata, ütles Asle

Meil pole kuskil elada, ütles Alida

Hilissügis on käes, väljas on pime ja külm, ja me peame ju kuskil elama, ütles ta

ja siis seisid nad midagi ütlemata

Ja minuga on asjad sealmaal, et ma võin ükskõik mis päeval lapse ilmale tuua, ütleb Alida

Jah, ütleb Asle

Ja meil ei ole kuskile minna, ütleb Alida

ja siis istus ta paadikuuri seina äärde pingile, mille isa Sigvald oli meisterdanud

Ma oleksin ta maha löönud, ütleb Asle

Ära räägi niimoodi, ütleb Alida

ja siis läheb Asle Alida juurde ja istub tema kõrvale pingile

Ma löön ta maha, ütleb Asle

Ei, ei, ütleb Alida

Lihtsalt nii on, et on neid, kel midagi on, ja neid, kel ei ole mitte midagi, ütleb ta

Ja need, kel on, need otsustavad nende üle, meie üle, kel ei ole, ütleb ta

Eks see nii ole, ütleb Asle

Ja nii see peab ka olema, ütleb Alida

Vist küll, ütleb Asle

ja Alida ja Asle istuvad pingil, ilma et lausuksid sõnagi, ja mõne aja pärast tuleb too, kellele paadikuur nüüd kuulub, välja ja ütleb, et nüüd peavad nad kõik oma asjad kokku pakkima, sest nüüd elab paadikuuris tema, ütleb ta, ja ta ei taha neid siia, igal juhul mitte Aslet, ütleb ta, aga Alida seevastu, tema võib siia elama jääda, säärases seisukorras nagu ta praegu on, ütleb ta, paari tunni pärast on ta tagasi ja siis peavad nad, Asle igal juhul, olema läinud, ütleb ta, ja läheb siis randa oma paadi juurde, ja samal ajal kui ta kinnitusköit lahti päästab, ütleb ta, et peab kiiremas korras kaupmehe juures käima, ja kui ta tagasi tuleb, peab paadikuur tühi olema, täna öösel magab ta seal, ja võib-olla ka Alida veel, kui tahab, ütleb ta ja lükkab paadi vette ja tõstab purje ja siis liigub paat aeglaselt piki rannaäärt põhja poole

Mina võin ju pakkida, ütleb Asle

Ma võin sind aidata, ütleb Alida

Ei, mine sina koju, mine koju ema Herdise juurde, ütleb Asle

Täna tohime ehk veel seal magada, ütleb ta

Võib-olla, ütleb Alida

ja ta tõuseb ja Asle näeb, kuidas Alida läheb piki randa, näeb tema lühikesevõitu jalgu, ümaraid puusasid, tema pikki pakse musti juukseid, mis üle selja voogavad, ja Asle istub ja vaatab Alidale järele ja Alida pöörab end ja vaatab Asle poole

ja tõstab siis käe ja lehvitab ja kõnnib siis edasi Nõlvaku poole ja Asle läheb paadikuuri ja ta pakib kogu nende varanatuksese kahte kompsu ja läheb siis välja ja kõnnib piki randa, kaks kompsu õlal ja käes viiulikast, ja kaugemal merel näeb ta, et paadikuuri uus omanik tuleb purjetades tagasi, ja Asle kõnnib Nõlvaku poole ja kõik, mis temale kuulub, on tal kahes kompsus üle õla, välja arvatud viiul ja viiulikast, mida ta käes hoiab, ja kui ta on juba tüki maad kõndinud, näeb ta, et Alida tuleb talle vastu, ja Alida ütleb, et seal ema Herdise juures nad elada ei saa, sest ema Herdis pole teda kunagi sallinud, teda, omaenese tütart, emale on õde Oline alati nii palju rohkem meeldinud, ja tema ei ole kunagi aru saanud, miks see nii on, nii et ta ei taha sinna minna, praegu mitte, sest kõht on tal juba nii suureks paisunud, ütleb ta, ja Asle ütleb, et päev on õhtus, ja kohe läheb pimedaks, ja öösel on külm, nüüd hilis-sügisel, ja väga võimalik, et hakkab ka vihma sadama, nii et nad peavad lihtsalt leplikud olema ja küsima, kas nad saaksid natuke aega ema Herdise juures Nõlvakul elada, ütleb ta, ja Alida ütleb, et kui nad peavad, siis küsigu Asle ise, tema seda ei tee, parem magab ükskõik kus, ütleb ta ja Asle ütleb, et kui ta peab küsima, siis ta küsib, ja kui nad siis kohale on jõudnud ja on eesruumi astunud, räägib Asle, nii nagu asi on, et see, kellele paadikuur kuulub, tahab nüüd ise seal elada, nii et neil pole kuskile minna, ja kas oleks võimalik, et nad saaksid natuke aega ema Herdise juures elada, ütleb Asle ja ema Herdis ütleb, et ah nii, et kui asi on nii, siis ei jää tal muud üle, kui lubada neil seal elada, aga ainult lühikest aega, ütleb ta ja siis ütleb ta, et nad peavad tuppä tulema, ja siis läheb ema Herdis trepist üles ja siis lähevad Asle ja Alida ema Herdise

järel katusekambrisse ja siis ütleb ema Herdis, et nad võivad siin elada vaid lühikest aega, mitte kaua, ja pöörab siis ringi ja läheb alla ja Asle paneb kompsud nende varanatuksesega käest põrandale ja viiulikasti nurka püsti ja Alida ütleb, et ta pole ema Herdisele kunagi meeldinud, mitte kunagi, mitte kunagi pole ta emale meeldinud, ja et ta pole kunagi õieti aru saanud, miks ta emale ei meeldi, ja ega Aslegi ema Herdisele eriti meeldi, Asle on talle vastumeelt, tõtt-öelda, kui aus olla, nii see kindlasti on, ja nüüd, kus Alida on lapseootel, ja abielus nad Aslega pole, jah, siis ei saa ju ema Herdis lubada sel häbil oma majas elada, eks ta nii mõtleb, ema Herdis, isegi kui ta seda välja ei ütle, ütles Alida, nii et nad võivad siin olla vaid tänase öö, vaid üheainsa öö, ütles Alida, ja Asle ütles, et kui asi on nii, siis jah, siis ei tea ta muud nõu, kui et nad kohe hommikul Bjørgvini lähevad, seal leidub nende jaoks kindlasti ulualust, kord oli ta seal käinud, Bjørgvinis, ütles ta, koos isa Sigvaldiga olid nad seal käinud, ja ta mäletas hästi, kuidas seal kõik välja nägi, need tänavad, need majad, kõik need inimesed, helid ja lõhnad, kõik need ärid, kõik need kaubad ärides, kõik see on tal nii selgelt meeles, ütles ta, ja kui siis Alida küsis, kuidas nad Bjørgvini pääsevad, siis ütles Asle, et nad peavad paadi hankima ja sinna purjetama

Paadi hankima, ütles Alida

Jah, ütles Asle

Mis paadi, ütles Alida

Paadikuuri lähedale on üks paat kinnitatud, ütles Asle

Aga see paat, ütles Alida

ja siis nägi ta, kuidas Asle püsti tõuseb ja välja läheb, ja Alida heitis voodile ja sirutas end välja ja pani silmad kinni

ja ta on nii väsinud, nii väsinud ja siis näeb ta, et isa Sigvald istub seal oma viiuliga ja ta võtab pudeli kätte ja rüüpub korraliku lonksu, ja siis näeb ta, et Asle seisab seal, näeb neid musti silmi, musti juukseid, ja ta võpatab, sest seal ta seisis, see oli ju tema poiss, kes seal seisis, ja siis näeb ta, et isa Sigvald lehvitab Aslele ja Asle läheb isa juurde, ja siis näeb ta, et Asle istub ja asetab viiuli lõua alla ja hakkab mängima, ja samal ajal läbis teda nõksatus ja ta oli õhus ja ta tõusis ja tõusis ja Asle mängus kuuleb ta isa Aslakit laulmas ja ta kuuleb omaenese elu ja omaenese tulevikku, ja ta teab, mida ta teab, ja siis on ta omaenese tulevikus ja kõik on näha ja kõik on ilmselge ja kõik on raske, aga see laul, seda laulu kutsutakse vist armastuseks, ja siis on ta lihtsalt selles muusikas ja ta ei taha kusagil mujal olla, ja siis tuleb ema Herdis ja küsib, mida ta veel ootab, kas ta ei oleks juba ammu pidanud lehmadele vett viima, lund kühveldama, mida ta õige mõtleb, arvas ta ehk, et küll ema Herdis teeb kõik üksi, hoolitseb majapidamise eest, hoolitseb loomade eest, teeb süüa, kas polnud see juba iseenesest piisavalt raske, et teha kõike seda, mida tuli teha, miks pidi Alida alatasa tööst kõrvale viilima, ei, nii see ei lähe, ta peab end kokku võtma, ta võiks õde Olinest natukenegi eeskuju võtta, kuidas too aitab ja alati käed külge paneb, nii kuidas jaksab, et kaks õde ka nii erinevad võivad olla, nii välimusest kui ka muidu, kuidas see küll võimalik sai olla, aga üks õdedest sarnanes isaga ja teine emaga, üks oli heledapäine nii nagu ema ja teine tumedapäine nii nagu isa, nii see oli, sellest pole pääsu, ja nii see ka jääb, ütles ema Herdis, ja Alidal polnud tahtmistki aidata, kui ema temaga alati inetult rääkis ja temaga sõitles, tema oli see halb ja õde Oline oli see hea, tema oli see must ja

õde Oline see valge, ja Alida ringutab voodis, ja mis nüüd siis edasi saab, kuidas nad hakkama saavad, laps võib ju iga hetk sündida, ega see elamine seal paadikuuris ka suurt midagi olnud, aga oli koht, kus olla, nüüd polnud neil enam luba isegi mitte seal olla ja nüüd polnud neil enam mingit kohta, ja raha, neil polnud ju sama hästi kui mitte midagi, paar rahatähte tal ju oli, ja väheke oli neid ka Aslel, aga see oli kõik, sama hästi kui ei midagi, aga nad saaksid hakkama, selles oli ta kindel, nad saaksid hakkama, kui vaid Asle nüüd tagasi tuleks, sest see paadi asi, ei, sellele ei tahtnud ta üldse mõelda, olgu sellega kuidas on, ja Alida kuuleb, kuidas ema Herdis ütleb, et Alida on niisama kole ja must nagu ta isagi, ja niisama laisk, viilib alailma, ütleb ema Herdis, kuidas ta küll oma eluga hakkama saab, õnneks võtab õde Oline majapidamise üle, sest Alida pole selleks suuteline, siis oleks korralagedus majas, kuuleb ta ema Herdist ütlevat ja ta kuuleb, kuidas õde Oline ütleb, et see on hea, et tema majapidamise üle võtab, selle kena majapidamise, mis neil Nõlvakul on, ütleb õde Oline ja Alida kuuleb, kuidas ema ütleb, et mis Alidast küll saab, et seda ta ei tea, ja Alida ütleb, et ema ei pea muretsema, tema ise ka ei muretse, ja siis läheb Alida välja ja ta ronib künkale, kus neil oli Aslega tavaks kohtuda, ja kui ta lähemale jõuab, näeb ta, et Asle istub seal ja näib kahvatu ja nõutu, ja Alida näeb, et Asle mustad silmad on märjad, ja ta teab, et midagi on juhtunud, ja siis vaatab Asle talle otsa ja ütleb, et ema Silja on surnud ja et nüüd on tal vaid Alida, ja ta heidab selili ja Alida läheb tema juurde ja heidab ta kõrvale ja Asle võtab tal ümbert kinni ja ta surub Alida enda vastu ja siis ütleb ta, et täna hommikul leidis ta ema Silja surnuna, ema lamas voodis ja suured silmad

täitsid kogu tema näo, ütleb ta, ja ta surub Alidat enda vastu, ja siis kaovad nad teineteisesse, ja vaid tuult on puudes nõrgalt kuulda, ja nad on ära ja neil on häbi ja nad rahunevad ja nad ei räägi ja ei mõtle enam, ja siis lebavad nad künkal ja neil on häbi, ja nad tõusevad istuli ja nad istuvad künkal ja vaatavad merele

Mõelda vaid, et me tegime seda päeval, kui ema Silja suri, ütleb Asle

Jah, ütleb Alida

ja Asle ja Alida tõusevad püsti ja seisavad ja kohendavad riideid ja seisavad ja vaatavad läände saarte poole meres, Suure Rahnu poole

Sa mõtled isa Sigvaldile, ütleb Alida

Jah, ütleb Asle

ja ta tõstab käe üles ja seisab ja hoiab kätt vastutuult

Aga sul olen mina, ütleb Alida

Ja sinul olen mina, ütleb Asle

Ja siis hakkab Asle kätt edasi-tagasi vibutama, just nagu lehvitates

Sa lehvitasid oma vanematele, ütleb Alida

Jah, ütleb Asle

Sina näed neid siis ka, ütleb Asle

Seda, et nad on siin, ütleb ta

Nad on mõlemad praegu siin, ütleb ta

ja ta laseb käe alla ja paneb selle Alida näole ja silitab ta põske ja pistab siis oma käe Alida pihku ja siis seisavad nad nõnda

Aga mõtle, ütleb Alida

Jah, ütleb Asle

Mõtle sellele, ütleb Alida